

UNITED REPUBLIC OF TANZANIA

**MINISTRY OF HEALTH, COMMUNITY DEVELOPMENT,
GENDER ELDERLY AND CHILDREN**

DEPARTMENT FOR HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT

HALI YA WATUMISHI WA AFYA NCHINI 2018

By Dr. Otilia Flavian Gowelle (DHRD)

Dodoma

Mada:

1. Mahitaji ya wataalamu wa afya nchini
2. Wataalam wa afya Waliopo
3. Upungufu wa Wataalamu wa Afya
4. Sababu za Upungufu wa wataalamu wa Afya
5. Hali ya vyuo vya afya vya serikali
6. Changamoto
7. Mikakati ya kukabiliana na Changamoto

1. MAHITAJI YA WATAALAM WA AFYA NCHINI

- Mahitaji ya wataalamu wa afya nchini ni **197,932** wanaotakiwa kutoa huduma kwenye zahanati, vituo vya afya na hospitali zipatazo **7,397**
- Wataalamu waliopo ni **90,873** sawa na **46%** ya mahitaji yote, hivyo upungufu ni **54%**
- Mahitaji halisi ya wataalamu kwa kila ngazi ya kutolea huduma ni kama inavyoonekana kwenye jedwali hapo chini:-

1. MAHITAJI YA WATAALAMU .....

Ngazi	Vituo Vilivyopo na umiliki				Watumishi wanaohitajiwa			
	Serikali	FBOs/ NGOs	Binafsi	Jumla	Serikali	FBOs/ NGOs	Binafsi	Jumla
Zahanati	4,900	654	779	6,333	73,500	9,810	11,685	94,995
Kituo cha Afya	525	162	115	802	20,475	6,318	4,485	31,278
Hospitali nyingine*	28	59	43	130	5,600	11,800	8,600	26,000
Hospitali za Wilaya	61	36	-	97	12,200	7,200	-	19,400
Hospitali za Rufaa za Mkoa	25	-	-	25	11,750	-	-	11,750
Hospitali ya Taifa, Hospitali za kanda na Hospitali maalum	7	3	-	10	9,721	4,788	-	14,509
Jumla	5,546	914	937	7,397	133,246	39,916	24,770	197,932
Asilimia (%)	75.0%	12.4%	12.7%	100.0%	67.3%	20.2%	12.5%	100.0%

Chanzo: HFR 2018 & Staffing Levels 2014 – 2019

*Hospitali zisizo za wilaya, mkoa n.k

2. WATAALAMU WA AFYA WALIOPO

Ngazi ya Huduma	Wataalamu waliopo Serikalini	Wataalamu Waliopo Vituo vya		Jumla	Asilimia
		FBO/NGOs	Binafsi		
Zahanati	24,255	2,075	2,022	28,352	31.2%
Kituo cha Afya	14,782	1,600	670	17,052	18.8%
Hospitali nyingine*	3,969	6,572	470	11,011	12.1%
Hospitali za Wilaya	10,519	3,664		14,183	15.6%
Hospitali za Rufaa za Mkoa	10,338			10,338	11.4%
Hospitali ya Taifa, Hospitali za kanda na Hospitali maalum	7,074	2,863		9,937	10.9%
Jumla	72,800	14,825	3,248	90,873	100.0%
Asilimia	80.1%	16.3%	3.6%	100.0%	

3. UPUNGUFU WA WATAALAMU WA AFYA

Ngazi ya Huduma	Wataalamu Waliopo	Mahitaji ya Wataalamu	Upungufu	Waliopo Asilimia	Upungufu Asilimia
Zahanati	28,352	94,995	66,643	30%	70%
Kituo cha Afya	17,052	31,278	14,226	55%	45%
Hospitali nyingine*	11,011	26,000	14,989	42%	58%
Hospitali za Wilaya	14,183	19,400	5,217	73%	27%
Hospitali za Rufaa za Mkoa	10,338	11,750	1,412	88%	12%
Hospitali ya Taifa, Hospitali za kanda na Hospitali maalum	9,937	14,509	4,572	68%	32%
Jumla	90,873	197,932	107,059	46%	54%

4. SABABU ZA UPUNGUFU WA WATAALAMU

- Upungufu wa wataalamu uliopo nchini umechangiwa na mambo yafuatayo:-
  1. Uzalishaji mdogo wa baadhi ya kada za afya.
  2. Utekelezaji wa agizo la MMAM kuwa kila kijiji kiwe na Zahanati, kila kata iwe na kituo cha afya limesababisha ongezeko kubwa la mahitaji ya wataalamu katika maeneo mbalimbali nchini
  3. Kusimamisha ajira mpya, (2015 – 2017)
  4. Wataalamu kuacha kazi kwa kustaafu, vifo n.k
  5. Kuondolewa kwa watumishi hewa
  6. Kuondolewa kwa watumishi waliokuwa na vyeti batili

5.Hali ya Vyuo vya Afya vya Serikali

- Wizara inasimamia na kuratibu mafunzo ya vyuo 177, kati ya vyuo hivi, Vyuo 80 ni vya serikali, 39 Taasisi za sekta binafsi na 58 vinamilikiwa na Taasisi za kidini.
- Vyuo vya serikali vina waalimu 697 ambao ni 52.8% ya mahitaji (1,321)na upungufu ni 47.2%.
- Udahili wa wanafunzi umeongezeka toka 4,914 mwaka 2005 hadi 11,923 mwaka 2016 na kuvuka lengo la kudahili wanafunzi 10,000 ufikapo mwaka 2017.

5.Hali ya Vyuo vya Afya vya.....

- Wanafunzi waliohitimu (Pre-Service Graduates) kipindi ambacho hakukuwa na ajira ya serikali (2014/15 – 2016/17)

Tuzo (Awards)	2014/15	2015/16	2016/17	Jumla
Astashahada/Stashahada	6,368	6,301	7,708	20,377
Shahada	1,242	2,674	3,668	7,584
Jumla	7,610	8,975	11,376	27,961

NB: jumla ya wahitimu 27,961 hawakuajiriwa toka 2014/15 – 2017/18

5.Hali ya Vyuo vya Afya.....

- Wahitimu 27,961 ambao hawakuajiriwa wataongeza idadi ya wataalamu kutoka 46% (90,873) mwaka 2017 hadi 60.54% (118,834)
- Kibari cha ajira cha kuajiri wataalamu 8,494 kitaongeza idadi ya wataalamu kutoka 90,873 (46%) hadi 99,367 (49%)
- Kwa upande wa serikali idadi itaongezeka kutoka 72,800(55%) hadi 81,294(60%)

CHANGAMOTO

1. Upungufu mkubwa wa Wataalamu wa afya
2. Kuchakaa kwa miundo mbinu ya zahanati, vituo vya afya, hospitali na kwenye vyuo vya mafunzo
3. Upungufu/ukosefu wa vifaa, vifaa tiba n.k.
4. Ufinyu wa bajeti/fedha kwa ajili ya
  - a) Mafunzo ya wataalamu
  - b) Kuajiri watumishi wapya,
  - c) Kuwezesha watumishi kubaki vituoni (HRH Retention)
5. Mgawanyo wa watumishi usio na uwiano

6. MIKAKATI YA KUKABILIANA NA CHANGAMOTO

1. Kushirikiana na Sekta binafsi kuongeza vyuo na udahili
2. Serikali na wadau waongeze bajeti kwa ajili ya
  - a) Mafunzo ya wataalamu
  - a) Kuajiri watumishi wapya,
  - b) Kuwezesha watumishi wabaki vituoni (HRH Retention)
3. Kuajiri na kupeleka watumishi wengi sehemu zenye uhaba mkubwa wa watumishi
  - Kuwagawa watumishi waliopo upya kwa kuzingatia uzito wa kazi vituoni (WISN)

6. MIKAKATI YA KUKABILIANA NA ...

4. Kuandaa Mpango Mkakati wa Ajira za wataalam wa afya wa 2018 - 2022 utakuwa na majukumu ya:-
- Kuboresha uandaaji wa Mipango ya wataalamu wa afya katika ngazi zote
  - Kuimarisha mifumo ya kitaifa ya taarifa za watumishi ambayo itasaidia kwenye uandaaji wa mipango ya wataalamu, ajira na upangaji wa watumishi kama vile HCWs
  - Kuzalisha wataalamu bingwa na adimu ambao watafanyakazi kwenye hospitali za rufaa za mikoa, kanda, hospitali maalum na hospitali ya taifa
  - Kuongeza Idadi ya Wataalamu hadi 57% na upungufu uwe 43%

6. MIKAKATI YA KUKABILIANA NA ...

Wataalamu bingwa na adimu ni pamoja na:-

- *Anatomical and Clinical Pathologist,*
- *Neurosurgeon,*
- *Anesthetists,*
- *Urology,*
- *ENT Specialist,*
- *Ophthalmologist,*
- *Biochemist,*
- *Clinical Chemists,*
- *Biomedical Engineers/Technologist*
- *Dentist/Dental Therapist e.t.c*

6. MIKAKATI YA KUKABILIANA NA ...

KADA	MAHITAJI	WALIOPO	UPUNGUFU	AJIRI (2018-2022)
ANO	12,185	6,257	5,928	4,826
CO	6,676	4,871	1,805	1,805
Dental Therapist	808	322	486	287
Lab. Tech.	1,272	909	363	363
CA	5,722	1,776	3,946	1,849
Medical Att.	31,393	15,426	15,967	12,183

6. MIKAKATI YA KUKABILIANA NA ...

KADA	MAHITAJI	WALIOPO	UPUNGUFU	AJIRI (2018-2022)
Enrolled Nurses	43,858	15,236	28,622	14,750
Registered Nurses	2,848	940	1,908	939
Pharm. Techn.	987	446	541	369
Physiotherapist	192	108	84	79

6. MIKAKATI YA KUKABILIANA NA ...

5. Kuwajengea uwezo viongozi wa kutatua changamoto maeneo ya kazi
6. Kutoa mafunzo mafupi kazini kwa waajiriwa wapya ili watambue majukumu pamoja na mazingira ya kazi zao (Staff Orientation)
7. Kutambua na kuendeleza ubunifu utakaowawezesha watumishi wapya wavutiwe wakae na kuendelea kufanyakazi sehemu walizopangiwa.

MWISHO

Asanteni kwa kunisikiliza